

Kailgraudu miežu šķirnes *Kornelija* sēklas ražošanas vadlīnijas

www.kornelija.lv

Audzēšanas etaps	Audzēšanas tehnoloģijas apraksts
Lauka izvēle	<ul style="list-style-type: none"> - Augsnes tips: velēnu karbonātaugsnes; velēnu vāji podzolētas smilšmāla vai mālsmilts augsnes; velēnu glejotās augsnes vai trūdvielām bagātas, iekultivētas smilts augsnes. - Zināmi augsnes agroķīmisko pamatrādītāju dati: pH, organiskās vielas saturs, P₂O₅ un K₂O. - <u>Augsnes reakcija</u>: optimāli pH_{KCl} 6.0–7.0. Skābas augsnes ir graudu ražu un kvalitāti limitējošs faktors; maksimālas graudu ražas ieguvei rekomendējama augsnes kaļķošana pirms sējas ar ātras iedarbības granulētiem kaļķojamiem materiāliem. <p>! Sertificētas sēklas ieguvei lauks jāizvēlas atbilstoši Labības sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumiem Nr.632, ievērojot sēklaudzēšanai noteiktās prasības</p>
Priekšaugi	Sakņaugi un bumbuļaugi, tauriņzieži, ziemāju graudaugi, auzas, griķi, rapsis
Augsnes sagatavošana	<p>Nodrošināt optimālus apstākļus sēklu dīgšanai: labu sēklas kontaktu ar augsni, un optimālu dziļumu, 2–3 cm atkarībā no augsnes struktūras un mitruma apstākļiem.</p> <p>! Augsnes apstrādē jāievēro pamatnoteikums – sēklai jāguļ uz cietas gultnes un jābūt nosegtai ar irdenu augsnes slāni.</p>
Sēklas izvēle, sagatavošana un kvalitāte	<ul style="list-style-type: none"> - Sējai izmanto sertificētu sēklu, kas nodrošina sējuma tīrību, garantē optimālu dīgospēju, bez slimībām, kaitēkļiem un piemaisījumiem. - Sēklas kodināšana obligāta primārai sējuma aizsardzībai no sēņu slimību infekcijas. - Papildus sējmašīnas kalibrēšana: kailgraudu mieži caur sējmašīnas sēklvadiem plūst ātrāk nekā plēkšņgraudu mieži.
Sēja	<ul style="list-style-type: none"> - Sējas laiks atkarīgs no augsnes gatavības augsnei; augsnei jābūt iesilušai līdz + 5°C; mērenā klimata joslā aprīļa 2. un 3. dekādē. - Izsējas norma no 350 līdz 450 dīgstošas sēklas/m², koriģējama atkarībā no sējas laika, sēklas un izsējas kvalitātes, augsnes parametriem, plānotās ražas līmeņa. <p>! Katra nokavēta optimālā sējas termiņa diena negatīvi ietekmē augu produktivitāti. Pārāk dziļa sēja un mitruma trūkums dīgšanas laikā var samazināt laukdīdību.</p>
Audzēšanas tehnoloģija: izsējas norma, mēslošanas plāns un augu aizsardzības līdzekļu (AAL) pielietojums	<p><i>Augu mēslošanas plānam</i> jānodrošina ekonomiski izdevīgas ražas iegūšana, balstoties uz augsnes agroķīmisko pamatrādītāju datiem, plānoto ražas līmeni salāgojot ar agrīnās šķirnes ‘Kornelija’ ražības potenciālu.</p> <p><i>Nezāļu ierobežošana</i>: Herbicīdu pielietojums balstoties uz konkrētā lauka nezāļu spektra un izplatības novērtējumu; ņemot vērā kultūrauga un nezāļu attīstības fāzes, herbicīda smidzināšana 1 vai 2 reizes.</p>

	<p><i>Kaitēkļu ierobežošana:</i> Balstoties uz kaitēkļu (labību lapgrauža un/vai zviedru mušas) attīstības dinamiku un uz saimnieka novērojumiem konkrētajā laukā, īpaši augu attīstības sākumā.</p> <p><i>Lapu slimību ierobežošana:</i> Fungicīda (F) pielietojums balstoties uz saimnieka novērojumiem konkrētajā lauka par lapu slimību miltrasas (<i>Blumeria graminis</i>) un tīklplankumainības (<i>Pyrenophora teres</i>) izplatību.</p> <p><i>Augu garuma/veldres regulēšana:</i> Retardanta (R) pielietojums samazina auga garumu par 5 cm un paaugstina augu izturību pret veldrēšanos par 1-2 ballēm; R smidzinājums rekomendējams plānojot ražu $\geq 5 \text{ t ha}^{-1}$ augu cerošanas beigās (37. augu attīstības etaps).</p>
Ražas novākšana	<p>Ražas novākšanas laikā ievērot sēklaudzēšanai noteiktās prasības, nodrošinot novākšanas tehnikas tīrību. Optimālie apstākļi sēklkopības sējumu novākšanai ir apstākļos, kad gaisa relatīvais mitrums nepārsniedz 75% un graudu mitrums ir 14-18%. Ja graudos mitrums ir zemāks par 14% un augstāks par 18%, palielinās graudu un graudu dīgļu traumēšanās risks, kas samazina graudu dīgtspēju. Kailgraudu mieži, kas paredzēti sertificētas sēklas ieguvei, ir jākuļ maigi, lai novērstu sēklu dīgļu traumēšanu. Kombinei jādarbina ar pilnu jaudu, bet lēnākiem apgriezieniem (mazāk par 1000 apgr./min). Kulšanas laikā ir regulāri jāpārbauda graudu tvertne, novērtējot škelto graudu īpatsvaru ražā, un jāveic kombinei uzstādījumu korekcijas. Kvalitatīvai kailgraudu miežu sēklu partijai ir raksturīgs salīdzinoši liels no plēksnēm neizkultu graudu īpatsvars. ! Novēlota ražas novākšana var radīt graudu sadīgšanas vārpās un/vai graudu priekšlaicīgas izbiršanas risku.</p>
Graudu pirmapstrāde	<p>Graudu žāvēšanas procesā ievērot sēklaudzēšanai noteiktās prasības, nodrošinot sēklas tīrību; jāuzrauga graudu sakaršanas temperatūra, lai nesamazinātu sēklu dīgtspēju (sēklas graudiem $< 48^\circ\text{C}$). Optimālais graudu glabāšanas mitrums ir 14%.</p>

Sēklu kvalitātes novērtējums kailgraudu miežu šķirnei 'Kornelija'

<i>Kuļtrumuļa apgriezieni, rmp/min; ar kuļtrumuļa spraugu 12 mm</i>	<i>Graudi ar plēksni, %</i>	<i>Sašķelti graudi, %</i>	<i>Graudi ar izsistu dīgli, %</i>	<i>Dīgtspēja, % (pēc 48h)</i>
850	8.9	0.72	2.31	97
1000	5.7	1.02	2.92	96
1200	4.6	2.75	4.65	93

*graudu mitrums ražas novākšanas laikā 17,5%; sēklu kvalitāte noteikta 100% tīrai ražai.